

TUXUMDON REZEKSIYASI SO'NGGI DAVRDA NEGA OMMALASHMOQDA?

Ortiqova Mubina Xursanbek qizi

Qo'qon Universiteti Andijon filiali davolash ishi

Tibbiyot fakulteti davolash ishi yo'nalishi

Ilmiy rahbar : Valijonov Shukrullo

Email : qjsjdkfhdhudidbhssj@gmail.com

Tel : +998882326242

Annotatsiya: Ushbu maqolada tuxumdon rezeksiyasi jarrohlik amaliyotining so'nggi yillardagi ommalashish sabablari tahlil qilinadi. Tuxumdon patologiyalari, onkologiya, funktsional buzilishlar, va reproduktiv salomatlik nuqtai nazaridan ushbu jarrohlikning ahamiyati va ko'rsatmalari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, diagnostika va davolashdagi innovatsiyalar, epidemiologik o'zgarishlar, va tibbiyotda yuzaga kelayotgan yangi tendensiyalar o'rganiladi. Tadqiqot metodologiyasi sifatida adabiyot tahlili, klinik statistikalar, hamda so'nggi yillarda O'zbekistondagi amaliyot misollari asosida tahlil olib borildi. Maqola tibbiy amaliyotda tuxumdon rezeksiyasining o'sib borayotgan o'rni va uning ayollar sog'lig'iga ta'siri haqida keng fikrlar beradi.

Kalit so'zlar : tuxumdon rezeksiyasi , ovariektomiya , tuxumdon kasalliklari , onkologiya , reproduktiv salomatlik , ginekologik jarrohlik , diagnostika va davolash

Abstract: This article analyzes the reasons for the popularity of ovarian resection surgery in recent years. The importance and indications of this surgery from the point of view of ovarian pathologies, oncology, functional disorders, and reproductive health are considered. Innovations in diagnostics and treatment, epidemiological changes, and new trends in medicine are also studied. As a research methodology, the analysis was conducted based on literature analysis, clinical statistics, and examples of practice in Uzbekistan in recent years. The article provides a broad overview of the growing role of ovarian resection in medical practice and its impact on women's health.

Keywords: ovarian resection, ovariectomy, ovarian diseases, oncology, reproductive health, gynecological surgery, diagnostics and treatment

Аннотация: В данной статье анализируются причины популярности резекции яичников в последние годы. Рассматриваются значение и показания к данной операции с точки зрения патологии яичников, онкологии, функциональных расстройств и репродуктивного здоровья. Также изучаются инновации в диагностике и лечении, эпидемиологические изменения и новые тенденции в медицине. Методологической основой исследования послужил

анализ литературы, клинической статистики и примеров из практики Узбекистана последних лет. В статье представлен широкий обзор растущей роли резекции яичников в медицинской практике и ее влияния на здоровье женщин.

Ключевые слова: *резекция яичников, овариэктомия, заболевания яичников, онкология, репродуктивное здоровье, гинекологическая хирургия, диагностика и лечение*

Kirish

Tuxumdon rezeksiyasi (ovariektomiya) – bu tuxumdonning qisman yoki to‘liq olib tashlanishi jarrohlik amaliyoti bo‘lib, u ko‘plab ginekologik patologiyalarni davolashda muhim ahamiyatga ega. So‘nggi yillarda tuxumdon rezeksiyasining ommaviyligi sezilarli darajada oshdi, bunda jarrohlik texnologiyalarining rivojlanishi, diagnostika imkoniyatlarining kengayishi, va ayollarda reproduktiv salomatlik muammolarining ko‘payishi asosiy omillar sifatida ko‘rilmoqda. Dunyo bo‘yicha tuxumdon kasalliklari orasida kistalar, endometrioiz, tuxumdon saratoni kabi patologiyalar ko‘p uchraydi. Ushbu kasalliklarni samarali davolashda tuxumdon rezeksiyasi zarur bo‘lishi mumkin. Biroq tuxumdonning olib tashlanishi ayolning gormonal foniga, reproduktiv funksiyalariga va psixologik holatiga ta‘sir ko‘rsatadi. Shu bois jarrohlik ko‘rsatmalarining aniqligi va sog‘lom to‘qimalarni saqlab qolish masalasi muhim. O‘zbekiston va boshqa Markaziy Osiyo mamlakatlarida tuxumdon rezeksiyasi jarrohlik amaliyoti o‘tgan yillar davomida sezilarli darajada o‘tdi. Bu tendensiya global jarrohlik amaliyoti bilan uyg‘unlashmoqda. Maqolaning maqsadi tuxumdon rezeksiyasining ommalashish sabablarini ilmiy asosda tahlil qilish va amaliy natijalarni ko‘rsatishdir.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqolada asosiy tadqiqot metodlari sifatida:

Tibbiyot bo‘yicha so‘nggi o‘n yillikdagi ilmiy maqolalar va statistik ma‘lumotlar tahlili;

O‘zbekiston sog‘liqni saqlash statistikasi va klinik amaliyotdan olingan ma‘lumotlar;

Ginekologik jarrohlik va onkologiya bo‘yicha milliy va xalqaro standartlar;

Ekspert suhbatlari va klinik kuzatuvlar;

Epidemiologik o‘rganishlar asosida ma‘lumotlar yig‘ildi.

Ma‘lumotlar asosida tuxumdon rezeksiyasining ko‘payish sabablarini, uning tibbiyotda tutgan o‘rnini va ayollarning sog‘lig‘iga ta‘sirini aniqlashga harakat qilindi.

Asosiy qism

1. Tuxumdon rezeksiyasi: jarrohlik amaliyotining asosiy ko‘rsatmalari

Tuxumdon rezeksiyasi ko'plab patologik holatlarda, ayniqsa quyidagilarda qo'llaniladi:

Tuxumdon kistalari va neoplaziyalari: Kattalashgan yoki simptomli kistalar, shuningdek, benign va malign o'smalarda rezeksiyaga ehtiyoj bo'ladi.

Endometrioz: Endometrioz tuxumdonlarda joylashganda, qattiq o'zgarishlar va og'riq bo'lsa, tuxumdon qisman yoki to'liq rezeksiyalanishi mumkin.

Tuxumdon saratoni: Ushbu holatda, ayniqsa erta bosqichda jarrohlik davolashning asosiy usuli hisoblanadi.

Pelvik yallig'lanish kasalliklari: Ba'zan tuxumdon yallig'lanishi yoki abscess holatlarida ham jarrohlik kerak bo'lishi mumkin.

Reproduktiv muammolar: Ba'zi hollarda tuxumdonning patologik o'zgarishlari hayz tsikli buzilishiga olib keladi va jarrohlik kerak bo'ladi.

2. So'nggi yillarda tuxumdon rezeksiyasining ommalashishining sabablarini tahlil qilish

2.1 Diagnostik imkoniyatlarning rivojlanishi

Ilgari tuxumdon patologiyalari ko'pincha kech aniqlanardi. Hozirgi kunda ultratovush, MRT, kompyuter tomografiyasi va tumor markerlarini aniqlash imkoniyatlari ortib, kasalliklar erta bosqichda aniqlanmoqda. Bu esa jarrohlik davolashga bo'lgan ehtiyojni oshiradi.

2.2 Onkologik kasalliklar diagnostikasining yaxshilanishi Ovarian saraton diagnostikasi uchun molekulyar va genetik testlar kiritilgan. Shu bilan birga, skrinig dasturlarining rivojlanishi tuxumdon saratonini erta bosqichda aniqlashga yordam bermoqda. Bu jarrohlik amaliyotining ko'payishiga sabab bo'lmoqda. 2.3 Endometrioz va reproduktiv muammolar sonining oshishi Global tendensiyalar va atrof-muhit omillari endometrioz va tuxumdon kasalliklarining ko'payishiga olib keldi. Bu kasalliklarda konservativ davolash bilan birga jarrohlik ham qo'llaniladi. 2.4 Jarrohlik texnologiyalarining takomillashuvi Minimal invaziv texnologiyalar (laparoskopiya, robot jarrohlik) rivojlangani sababli, oldingi yillarga nisbatan tuxumdon rezeksiyasi amaliyoti osonlashdi va xavfsizroq bo'ldi. Bu jarrohlikning ommaviylashishiga yordam berdi. 2.5 Ayollarning sog'liqni saqlashga yondashuvining o'zgarishi Sog'liqni saqlashga ehtiyotkorlik va erta aniqlash tarafdorligi oshdi. Ayollar ko'proq muntazam tekshiruvlar va profilaktik jarrohlik choralarini afzal ko'rmoqda. 3. Tuxumdon rezeksiyasining ayol organizmiga ta'siri Tuxumdon rezeksiyasi ayolning reproduktiv va gormonal tizimiga sezilarli ta'sir qiladi. Gormonal o'zgarishlar, estrogen va progesteron ishlab chiqarishining kamayishi; Hayz siklining buzilishi, ba'zan menopauza alomatlarining erta paydo bo'lishi; Psixologik holat, jinsiy hayot sifati va ruhiy salomatlikda muammolar; Reprodukativ imkoniyatlarning pasayishi, ayniqsa yosh ayollarda. Shu bois jarrohlik

ko'rsatmalari qat'iy bo'lishi va konservativ davolash imkoniyatlari ko'rib chiqilishi muhimdir.

4. O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimida tuxumdon patologiyalarining aniqlanishi va jarrohlik amaliyotlari ko'paymoqda. 2020–2024 yillar orasida tuxumdon rezeksiyasi amaliyoti soni yillik o'rtacha 15-20% ga oshgani qayd etildi. Bu tendensiya mamlakatimizdagi ayollarda reproduktiv yoshdagi patologiyalar sonining o'sishi, shuningdek, tibbiyot sohasida diagnostika va jarrohlik texnologiyalarining rivojlanishi bilan bog'liq. Klinik kuzatuvlarga ko'ra, tuxumdon kistalari, endometrioiz va tuxumdon saratonining erta bosqichlari uchun laparoskopik tuxumdon rezeksiyasi amaliyoti keng qo'llanilmoqda. Bu usul jarrohlikdan keyingi asoratlar va tiklanish muddatini qisqartirishga imkon beradi. Biroq, ba'zi hududlarda jarrohlik ko'rsatmalari va diagnostika imkoniyatlari chegaralanganligi sababli, bemorlar kechikib keladi, natijada jarrohlik muolajasi murakkablashadi. Shu sababli profilaktik skrining va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish ahamiyati oshmoqda.

Tahlil va natijalar

Ushbu maqolada ko'rilgan ma'lumotlar asosida tuxumdon rezeksiyasining ommalashish sabablari va natijalari tahlil qilindi. Asosiy xulosalar quyidagicha:

1. Diagnostika va davolash texnologiyalarining rivojlanishi tuxumdon patologiyalarini erta aniqlash imkoniyatini oshirdi, bu esa jarrohlik amaliyotlariga bo'lgan talabni ko'paytirdi.

2. Ovarian saratonining erta bosqichlarida tuxumdon rezeksiyasi samarali usul sifatida tan olindi, bu kasallikdan sog'ayish imkoniyatini yaxshiladi.

3. Endometrioiz va kistalar sonining oshishi ham jarrohlik ko'rsatmalarini ko'paytirdi. Ushbu patologiyalarni davolashda konservativ usullar bilan birga rezeksiyaga ehtiyoj yuzaga kelmoqda.

4. Minimal invaziv jarrohlik usullarining keng tarqalishi tuxumdon rezeksiyasini bemorlar uchun qulayroq va xavfsizroq qildi, jarrohlik amaliyotlarining ko'payishiga xizmat qildi.

5. Ayollarning sog'liqni saqlashga yondashuvi o'zgardi, ular erta tashxis va davolashga intilmoqda, bu ham amaliyotning ommaviylashishiga sabab bo'ldi.

6. O'zbekiston misolida tuxumdon rezeksiyasi soni oshishi tibbiyot xizmatlari yaxshilanishi va ayollarning profilaktik tekshiruvlarga qatnashish faolligining oshishi bilan bog'liq.

Xulosa

Tuxumdon rezeksiyasi so'nggi yillarda global va mahalliy darajada ommalashmoqda. Bu jarrohlik amaliyotining rivojlanishi, diagnostika vositalarining takomillashuvi, tuxumdon kasalliklarining ko'payishi, hamda ayollarning sog'likni yaxshilashga bo'lgan munosabatining o'zgarishi bilan izohlanadi. Ushbu jarrohlik usuli ayollarning reproduktiv va gormonal salomatligini yaxshilashda muhim

ahamiyatga ega bo'lsa-da, uning ta'sirlarini hisobga olib, ko'rsatmalarni aniq belgilash va konservativ davolash imkoniyatlarini ham ko'rib chiqish zarur. Minimal invaziv jarrohlik usullarining rivojlanishi tuxumdon rezeksiyasining xavfsizligini oshirgan. O'zbekistonda tuxumdon patologiyalarini erta aniqlash va samarali davolash tizimini yanada takomillashtirish ayollar salomatligini saqlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, ushbu jarrohlik amaliyotining ko'rsatmalari, texnologiyalarini yanada rivojlantirish va profilaktika choralarini kuchaytirish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Azizova, G.A. (2021). Ginekologik jarrohlik amaliyoti: nazariya va amaliyot. Toshkent: Tibbiyot nashriyoti.
2. Karimova, N.X. (2020). "Tuxumdon kasalliklarining zamonaviy diagnostikasi va davolash usullari". O'zbekiston Tibbiyot Jurnal, 3(12), 45–52.
3. Sultonov, M. (2019). Ayollar reproduktiv salomatligi va tuxumdon patologiyalari. Toshkent: Akademiya nashriyoti.
4. Toshkent shahar Respublika klinik onkologiya markazi statistikasi (2023).
5. Yusupova, D.M. (2022). "Minimal invaziv jarrohlik va uning ginekologiyadagi o'rni". Tibbiyot Ilmlari Jurnal, 8(4), 110–118.